

AC-1076

agenda

Betreft	118e vergadering van het Audit Committee VWS
Vergaderdatum en tijd	29 januari 2021 14:00 tot uiterlijk 14:30 uur
Vergaderplaats	Webex

Agendapunten

1. Opening en mededelingen (14:00-14:02 uur)
2. Verslag Audit Committee van 11 december 2020 (AC-1077 14:02-14:05 uur).
3. Secretarisbrief oplevering controle-informatie COVID gelden VWS (AC-1078) (14:05-14:13 uur)
De secretaris van de Algemene Rekenkamer heeft VWS een brief toegezonden over de oplevering van de controle-informatie over de COVID-gelden. De AR wordt gevraagd deze brief toe te lichten.
4. Voortgang accountantscontrole 2020 COVID-19 VWS (AC-1079) (14:13-14:21 uur)
De ADR heeft VWS een brief toegezonden over de voortgang van de accountantscontrole op de COVID-gelden. De ADR wordt gevraagd deze brief toe te lichten.
5. Mondelinge toelichting voortgang verantwoording COVID-maatregelen VWS (14:21-14:28 uur)
FEZ zal mondeling toelichten wat de voortgang is van de verantwoording van de COVID-maatregelen.
6. Rondvraag en sluiting (14:28 -14:30 uur)

Secretaris Generaal

Financieel-Economische
Zaken
Ontwikkeling Financieel Beleid
en Beheer

Bezoekadres:

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

Coördinerend adviseur

Datum

27 januari 2021

Nummer

118

Kenmerk

Aantal pagina's

1

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

verslag

Betreft 117^e vergadering van het Audit Committee VWS
Vergaderdatum en tijd 11 december 2020 14:00 tot 14:30 uur
Vergaderplaats Webex

Datum
24 januari 2021

Nummer
AC-117

Aantal pagina's
3

Aanwezig: (voorzitter), mw. (AR), (AR), (externe leden),
mw. (extern lid), (extern lid), (ADR), (ADR),
(secretaris).

Afwezig: -

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

1. Opening en mededelingen

De voorzitter dankt de heer voor zijn bijdrage gedurende twee termijnen aan het AC van VWS. De heer zegt dat hij met plezier in het AC van VWS heeft gezeten en dat hij graag beschikbaar blijft om VWS in deze situatie te blijven adviseren.

2. Memo Rechtmatigheid

Dhr. leidt het memo in. Hij wijst erop dat VWS beleidsmatig een goed beeld heeft of VWS waar voor zijn geld heeft gekregen voor de bestede euro's (politieke verantwoording). Bij het onderwerp rechtmatigheid kan de vraag gesteld worden of dat op orde is (dossiers, bevoegdheden, pakbonnen). Het is ook de vraag of VWS de vragen van de ADR en de AR kan beantwoorden aangezien de VWS-organisatie overbelast is. Hij benoemt de afruil tussen vragen beantwoorden en het leveren van werkzaamheden die van belang zijn voor het bestrijden van de crisis. Vandaar de geschetste opties die pijn in het hart van de concerncontroller doen.

Mw. zegt dat de AR bezorgd is en wijst op de verstrekkende gevolgen voor het financiële oordeel en het bestuurlijke oordeel. Bestuurlijk zal de AR wegen wat de crisis is waarin het land zit en de enorme werkdruk op de VWS-organisatie. Daarnaast wijst zij op het belang om het uitgegeven geld goed te verantwoorden. Tevens heeft de financiële verantwoording gevolgen voor de Rijksrekening.

Dhr. spreekt zijn verbazing uit over de uitspraak van dhr. dat de uitgaven prima te verantwoorden zijn. Hij kan zich voorstellen dat op metaniveau

de juiste dingen zijn gedaan, maar stelt dat de dossiers niet de informatie bevatten om dat aan te tonen. Hij stelt voor met ambtelijk Financiën te blijven afstemmen over de gevolgen.

Secretaris Generaal
Financieel-Economische
Zaken
Ontwikk. Fin.I Beleid en
Beheer

Dhr. [REDACTED] stelt dat VWS heeft gedaan en kon doen wat mogelijk was. Hij schetst de spanning tussen zo snel mogelijk handelen die de crisis vraagt en zo goed mogelijk de processen te doorlopen. Het is in zijn optiek niet realistisch om anders te handelen dan optie 1. Ook als de dossiers worden ingegaan en ook als wordt geprobeerd te reconstrueren, gaat dat niet lukken. Ondanks de goede intenties, had het in zijn optiek niet anders gekund dan de wijze waarop het is gebeurd.

Datum
24 januari 2021

Nummer
AC-113

Dhr. [REDACTED] begrijpt de zorgen van de AR en de ADR heel goed, maar is van oordeel dat de checks and balances in normale omstandigheden goed staan en dat het werk volgens de bedoeling is gebeurd. Hij vraagt naar de proportionaliteit van de belasting van de organisatie versus wat dat gaat opleveren. Mensen kunnen niet weg worden getrokken van het dagelijks werk.

Dhr. [REDACTED] zegt dat VWS de afgelopen maanden heeft gedaan wat er moest gebeuren en dat naar mogelijkheden volgens de regels is gehandeld. Hij voegt daaraan toe dat hij onlangs een indrukwekkend gesprek heeft gevoerd met enkele financieel adviseurs waarbij is gebleken dat zij het hoofd maar net boven water kunnen houden om alles te doen wat nodig is. Dit geldt ook voor de beleidsmedewerkers. Hij acht het vanuit goed werkgeverschap niet verantwoord om iets anders te kiezen dan optie 1, waarmee hij zich aansluit bij dhr. [REDACTED] en [REDACTED].

Dhr. [REDACTED] zegt dat het hoofdprincipe "comply or explain" zou moeten zijn. Als het uitgangspunt is dat VWS gaat doen wat redelijkerwijze gedaan kan worden dan lijkt dat optie drie. Daarbij kan gekeken worden naar de totale uitgaven aan de COVID-bestrijding en zou van daaruit "teruggeploegd" moeten worden.

Dhr. [REDACTED] zit ook op de lijn van dhr. [REDACTED] en voegt daaraan toe dat moet worden aangesloten bij bestaande controles. Dat komt neer op een geamendeerde versie van optie drie.

Dhr. [REDACTED] sluit zich aan bij de wenselijkheid van optie 3, maar vindt het lastig te wegen wat de impact is op de organisatie. Hij kan zich de zorgen voor de belasting en de belastbaarheid van de organisatie alleszins voorstellen. Het verschil tussen optie 1 en optie 3 acht hij heel substantieel, omdat de controle-inspanningen on top komen van wat er al moet gebeuren. Als je met elkaar constateert dat het eindresultaat in termen van oordelen uiteindelijk toch hetzelfde zal zijn, dan moet je toch nog eens overwegen of je dan niet moet volstaan met optie 1. Hij voegt daaraan toe dat het verstandig is dat nota's aan de bewindspersonen vanuit een maatschappelijke urgentie moeten worden gemotiveerd, gelet op de reële mogelijkheid van toekomstige onderzoeken naar het handelen van VWS in deze crisis. Stukken moeten de publieke blik kunnen doorstaan, waarbij je wel vanuit wat redelijkerwijze mogelijk is, onderbouwt wat er op een basaal niveau gebeurd is (bijvoorbeeld spullen die gekocht en geleverd zijn).

Mw. [REDACTED] sluit zich aan bij de woorden van dhr. [REDACTED] en benadrukt het maatschappelijk belang en wat er nodig is om te verantwoorden. Zij wijst erop dat

in de bedrijfsvoeringparagraaf transparant moet worden toegelicht wat niet goed is gegaan.

Dhr. [REDACTED] reflecteert op de bijdragen en stelt dat men niet in staat is om een verantwoordingsmodel te bedenken dat passend is bij deze uitzonderlijke situatie. Hij komt ook langs de denklijn van dhr. [REDACTED] uit bij optie 1 omdat optie 2 en 3 neerkomen op overbelasting van de organisatie. VWS wil zich graag verantwoorden over wat VWS heeft gedaan, zonder de organisatie te overbelasten.

Als je in het denkschema zit van optie 1 of optie 3, er is maar één manier van verantwoorden zoals de manier van de ADR en de AR en ook bij een crisis, dan zit je in de route dat je automatisch bij optie 1 uitkomt, want met dat normenkader is het onrechtmatig. Het is de vraag of dat de moeite waard is, maar dan missen we de kans om te laten zien waar we trots op kunnen zijn. Hij sluit daarom aan bij de lijn van dhr. [REDACTED], waarbij VWS laat zien wat het heeft gedaan. Dan zitten we niet in het schema van optie 1, 2 of 3, maar VWS maakt dan een verhaal waarin VWS aangeeft wat het op een basaal niveau heeft gedaan.

Dhr. [REDACTED] voegt daaraan toe dat hij zou willen dat VWS meer konden doen en daar zit voor hem de horror in. Hij wil zo snel mogelijk naar de normale manier van werken.

Dhr. [REDACTED] zegt dat hij gehouden is aan de regels die de Rijksbegroting heeft bepaald en dat de ADR geen normen oplegt. Hij raadt aan om met de Rijksbegroting in overleg te gaan met de vraag of er een andere manier van verantwoorden is in deze uitzonderlijke situatie.

Dhr. [REDACTED] vat samen dat als het schema van optie 1, 2 of 3 van traditionele verantwoording wordt gevolgd dan komen we automatisch uit op optie 1, want dan is (vrijwel) alles onrechtmatig en wordt de organisatie overbelast. Aansluitend op wat dhr. [REDACTED] zei, moet VWS laten zien dat het naar eer en geweten heeft gehandeld en waar het trots op mag zijn. Laat de basale dingen zien die zijn gebeurd op de grote brokken. De verantwoording voor het COVID-deel gaat VWS niet op de traditionele manier doen (leidt tot overbelasting van de mensen waardoor mensen niet een smet kerstvakantie kunnen). VWS gaat het VWS-verhaal opstellen en legt dat aan ADR en Rijksbegroting voor, waarbij VWS aangeeft dat dat is wat VWS kan leveren. Als daarop vragen komen vanuit het traditionele normenkader dan blijft het verkeerde gesprek gevoerd worden. Daar is geen tijd voor.

3. Rondvraag en sluiting

-

Secretaris Generaal
Financieel-Economische
Zaken
Ontwikk. Fin.I Beleid en
Beheer

Datum
24 januari 2021

Nummer
AC-113

PERSOONLIJK

Secretaris-generaal van het Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

T [REDACTED]
E [REDACTED]
W www.rekenkamer.nl

DATUM 22 januari 2021
BETREFT Verantwoordingsonderzoek 2020

Geachte heer [REDACTED],

Het besluit van bestuursraad van VWS over het opleveren van controle-informatie geeft zorgen over de verantwoording van COVID-gelden en het mogelijk maken van controle hierop. Met deze brief breng ik namens de Algemene Rekenkamer onze zorgen en de mogelijke gevolgen van het besluit onder uw aandacht.

Ik ben mij er terdege van bewust dat sinds het uitbreken van de coronacrisis u en al uw collega's van het ministerie ontzettend veel werk verzetten in buitengewone omstandigheden. Tegelijkertijd zijn het afleggen van publieke verantwoording en het mogelijk maken deze verantwoording te kunnen controleren belangrijke uitgangspunten, ook in tijden van crisis.

Mijn collega's hebben kennis genomen van het besluit van de bestuursraad van VWS van 18 december 2020. Concreet is over het opleveren van controle-informatie besloten dat:

1. *de verplichtingen en uitgaven van de artikelen van de VWS-begroting waarop de COVID-uitgaven zijn geboekt, voor de duur van de crisis zo nodig buiten beschouwing worden gelaten;*
2. *met daarbij de opdracht dat VWS (in casu FEZ):*
 - *met Financiën, ADR en AR de mogelijkheden nader gaat verkennen om onzekerheden en fouten ten aanzien van de rechtmatigheden terug te dringen;*
 - *inzicht geeft (op basis van beschikbaar materiaal) in wat VWS met betrekking tot de COVID-19-uitgaven heeft bereikt en heeft*

gedaan, zonder de VWS-organisatie daarmee substantieel verder te belasten.” ^{2/3}

Uw besluit heeft belangrijke consequenties voor het verantwoordingsproces over het jaar 2020 en de oordeelsvorming van de Algemene Rekenkamer daarbij.

Gevolgen van het besluit voor het verantwoordingsproces en dechargeverlening
Het eerste deel van het besluit van de bestuursraad heeft in het verantwoordingsproces diverse gevolgen voor VWS. Het niet onderbouwen van (een groot deel van) de coronagelden door VWS over 2020 raakt onze financiële oordelen en het oordeel over de bedrijfsvoering van VWS.

Voor de financiële verantwoording van VWS kan het concreet leiden tot geen goedkeurend oordeel¹ over de rechtmatigheid op zowel totaal- als artikelniveau. Ook het oordeel over de getrouwheid (o.a. volledigheid verplichtingen en juistheid ontvangen inkopen) kan mogelijk niet goedkeurend² worden, afhankelijk van de nog ontbrekende informatie.

Bij het door VWS gevoerde financieel beheer kunnen we een (ernstige) onvolkomenheid constateren. Daarbij kan de Algemene Rekenkamer ook bezwaar maken. Dat is een kwalificatie waarmee wij aangeven dat de geconstateerde onvolkomenheid en de daarop te treffen acties van zodanig belang zijn dat deze nadrukkelijk de aandacht van de minister en de Staten-Generaal vergen.

Het besluit van VWS heeft niet alleen consequenties voor de VWS-verantwoording, maar naar verwachting ook voor de rijksrekening. Het is mogelijk dat de tolerantie van 1% (vergelijkbaar met circa € 3 miljard) wordt overschreden door VWS alleen. Bij onze verklaring van goedkeuring hebben wij de mogelijkheid om een aantekening te maken. Hiermee informeren wij het parlement zodat het parlement zich voor dechargeverlening aanvullend door het kabinet kan laten informeren over deze situatie en de maatregelen die de minister gaat nemen om dit in het lopende jaar op te lossen c.q. in de toekomst te voorkomen.

Samenvattend kan het besluit van VWS daarmee directe consequenties hebben voor de dechargeverlening door het parlement over zowel de verantwoording van VWS als de rijksrekening.

Consequenties voor controlewerkzaamheden

Vanaf medio vorig jaar bleek VWS nauwelijks in staat de benodigde controle-informatie over coronagelden op te leveren aan ons of aan de Auditdienst Rijk.

¹ Hiermee wordt bedoeld overschrijding van de goedkeuringstolerantie

² Hiermee wordt bedoeld overschrijding van de goedkeuringstolerantie

Het gebrek aan controle-informatie betekent dat de Rekenkamer geen of beperkt inzicht heeft en beperkt onderzoek heeft kunnen doen naar de besteding van coronagelden door VWS. 3/3

Wij hebben inmiddels begrepen dat VWS alsnog al het mogelijke wil doen om controle-informatie op te leveren. Het is van belang dat deze informatie tijdig wordt opgeleverd, zodat de Auditdienst Rijk en wij deze informatie nog mee kunnen nemen in ons onderzoek. De Auditdienst Rijk heeft aangegeven dat de dossiers uiterlijk op 31 januari door VWS moeten worden aangeboden en eventuele vragen vóór 1 maart zullen moeten worden beantwoord. Voor het verantwoordingsonderzoek sluiten wij hierop aan.

Ter afsluiting

Met deze brief heb ik u geïnformeerd over de mogelijke consequenties van uw besluit over de verantwoording van COVID-gelden voor een deugdelijk verantwoordings- en controleproces. Ik vraag hiervoor nadrukkelijk uw aandacht.

Daarnaast dring ik er op aan dat VWS tijdig passende maatregelen treft om de huidige tekortkomingen in het verantwoordingsproces over de COVID-gelden op te lossen, om te voorkomen dat over het verantwoordingsjaar 2021 dezelfde problemen zich zullen voordoen.

Voor de Algemene Rekenkamer

drs.

TER INFORMATIE

Aan

Leden van het Audit Committee VWS

Auditdienst Rijk

Inlichtingen

www.minfin.nl

Datum

21 januari 2021

Notitienummer

Auteur

Van

Kopie aan

notitie

Voortgang accountantscontrole 2020 COVID-19 gelden

In eerdere audit committees is stilgestaan bij het feit dat het ministerie van VWS een aanzienlijke uitdaging heeft om de rechtmatigheid van alle COVID-19 gerelateerde verplichtingen en uitgaven aan te tonen. Voortschrijdend inzicht heeft ertoe geleid dat de Bestuursraad van VWS op 18 december jl. heeft besloten om de verplichtingen en uitgaven van de artikelen van de VWS-begroting waarop de COVID-uitgaven zijn geboekt, voor de duur van de crisis buiten beschouwing te laten, met daarbij de opdracht dat VWS met Financiën, ADR en AR de mogelijkheden nader gaat verkennen om onzekerheden en fouten ten aanzien van de rechtmatigheden terug te dringen. Ook zal VWS zoveel mogelijk inzicht geven (op basis van beschikbaar materiaal) in wat VWS met betrekking tot de COVID-19-uitgaven heeft bereikt en heeft gedaan, zonder de VWS-organisatie daarmee substantieel verder te belasten.

In de twee laatstgehouden AC's is ook aangegeven dat deze keuzes niet alleen van invloed zijn op het inzicht in de rechtmatigheid van de COVID-uitgaven, maar ook van invloed kunnen zijn op het getrouwe beeld van de departementale verantwoording 2020 van VWS.

De uitdagingen voor VWS om tot een kwalitatief voldoende verantwoording te komen zijn op dit moment aanzienlijk. Belangrijke onderwerpen die op dit moment nog spelen en relevant zijn voor het opstellen van de verantwoording en de controle zijn:

- **Aansluiting tussen de begrote COVID-19 verplichtingen en uitgaven en de gerealiseerde verplichtingen en uitgaven**
Een zichtbare aansluiting tussen de begrote COVID-19 gerelateerde verplichtingen en uitgaven en de werkelijke verplichtingen en uitgaven ontbreekt, waardoor op dit moment een volledig beeld welke verplichtingen en uitgaven in het kader van de COVID-19 crisis zijn gedaan ontbreekt.
Een dergelijk overzicht is een voorwaarde voor het maken van de juiste keuzes voor de nog te leveren onderbouwingen voor aangegane verplichtingen en uitgaven. Ook is deze aansluiting noodzakelijk voor het opstellen van de bedrijfsvoeringsparagraaf en de bijlage met noodsteunmaatregelen in de departementale verantwoording 2020.
- **Keuzes VWS op basis van de witte vlekken-overzichten ADR**
Begin januari heeft de ADR een aantal overzichten aan VWS geleverd waarin de openstaande vragen over de getrouwheid en rechtmatigheid uiteen zijn gezet, die in 2020 zijn voorgekomen uit onze controle en tot medio december 2020 nog niet door VWS waren beantwoord. Deze

vragen hebben voornamelijk betrekking op ontbrekende documentatie voor de onderbouwing van verplichtingen en uitgaven. Belangrijke onzekerheden die van invloed zijn op het getrouwe beeld van de verantwoording betreffen onder andere:

- *onderbouwing van prestatieverklaringen*
Voor de getrouwheid van de uitgaven is van belang dat objectief is vastgesteld dat de afgesproken prestatie ook werkelijk is geleverd. Voor veel van de versterkte opdrachten, zoals bijvoorbeeld de betalingen aan de Stichting Projectenbureau Publieke Gezondheid en Veiligheid Nederland (totaal uitgaven 2020 € 567 mln.) ontbreekt informatie ter onderbouwing van de getrouwheid van de uitgaven. Keuzes voor welke uitgaven de ontbrekende onderbouwing nog worden aangeleverd zijn nog niet gemaakt.
 - *volledigheid aangevane verplichtingen*
Wij hebben nog geen informatie ontvangen dat alle aangevane verplichtingen ook in de financiële administratie zijn verantwoord. Wel zien wij op basis van een eerste scan dat de opdracht aan het RIVM voor vaccinimplementatie COVID-19 ter grootte van € 797 mln. nog niet als verplichting is geboekt. Ook moeten de (garantie)verplichtingen ten aanzien van de aangeschafte vaccins nog in de financiële administratie worden opgenomen.
 - *Volledigheid verstrekte voorschotten.*
Het inzicht in de volledigheid van de verstrekte en afgerekende voorschotten ontbreekt. Het niet volledig kunnen verantwoorden van deze voorschotten heeft gezien de omvang ook mogelijke gevolgen voor ons oordeel over de saldibalans.
 - *Volledigheid verstrekte garanties.*
Ook voor de verstrekte garanties ontbreekt informatie hoe de volledigheid is gewaarborgd.
 - *Betrouwbaarheid overzicht inhuur externen.*
Uit een eerste beoordeling van de financiële administratie blijken op verschillende begrotingsartikelen inhuur van externen te zijn verantwoord. Borging dat alle uitgaven voor inhuur volledig in de overzichten externe inhuur wordt opgenomen ontbreekt.
- **Verschil van inzicht tussen RIVM en VWS over verantwoording facturatie uitgevoerde testen.**
Tussen het RIVM en VWS bestaat een verschil van inzicht over de manier waarop de betaalde facturen voor uitgevoerde testen moeten worden verwerkt in de verantwoording. Daar waar VWS van mening is dat de beschikbare middelen als bijdrage (begroot € 300 mln.), en dus omzet van het RIVM moet worden gezien, is het RIVM van mening dat zij alleen een kassiersfunctie hebben. Een onderbouwing en eenduidig standpunt is noodzakelijk voor een goed inzicht van zowel en verantwoording van het RIVM en VWS en ook noodzakelijk voor de toerekening van mogelijke controlebevindingen en het effect hiervan op de strekking van de controleverklaring bij de verantwoording van het RIVM en VWS.
 - **inzicht in betrouwbaarheid openstaande voorschotten**
Voor een groot deel van COVID-19 gerelateerde opdrachten aan derden zijn aanzienlijke bedragen aan voorschotten betaald zonder dat duidelijk is aangegeven wanneer en onder welke voorwaarden deze voorschotten afgerekend zullen worden. Gezien ook de mogelijke impact voor 2021 en verder is het noodzakelijk dat op korte termijn hierover aanvullende en eenduidige afspraken worden gemaakt met de partijen die voorschotten van VWS hebben ontvangen.

Teneinde op juiste en volledige wijze de betreffende standen en stromen in de verantwoording te kunnen opnemen is het urgent om bovenstaande punten snel

uit te zoeken en na te gaan waar oplevering van controle-informatie inzake alle COVID-19 gelden nog mogelijk is. Recentelijk zijn afspraken met VWS gemaakt over de wijze hoe VWS dit kan aanpakken en is VWS aan de slag gegaan met onze openstaande vragen. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend. Duidelijke keuzes en acties zijn op korte termijn nodig om het effect hiervan op de verantwoording te kunnen inschatten.

Over de consequenties van het niet kunnen aantonen van de rechtmatigheid van de COVID-19 gelden zal de Algemene Rekenkamer een uitspraak doen. Wel beoordeeld de ADR de toelichting van de onrechtmatigheden zoals uiteengezet in de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag.